

Никола Ранисављевић

БИБЛИОГРАФИЈА ИСТОРИОГРАФСКИХ ИЗДАЊА О
ВАЉЕВСКОМ КРАЈУ У 2022. И 2023. ГОДИНИ

Ратни дневник Душана В. Хаџића - поднаредника IV чете I батаљона V пешадијског пука Дринске дивизије, приредио Дејан В. Поповић, Ваљево 2022, стр. 75.

Текст је подељен у три основне целине: увод, у којем је дата биографија Душана В. Хаџића као и опис и основни подаци о рукопису, текст Дневника и додатке. У Дневнику су описани догађаји за период од септембра 1915. године до краја јануара 1920. године, из перспективе обичног човека, његово учешће и доживљај рата. Аутор Дневника је осим кључних догађаја Великог рата описао немирно стање на територији Косова и Метохије и Македоније, где је до демобилизације служио као административни подофицир у штабу Треће армијске области. Као прилог раду објављено је 13 фотографија и 3 факсимила документа. Рад у целини представља изузетно вредан историјски из-

вор, важан за националну историографију.

ГЛАСНИК, бр. 56, Историјаски архив Ваљево 2022, стр. 215.

Чланци: Дејан Поповић, *Суђења Димитрију Милићу, ратном председнику ваљевске општине 1916-1918. године*. Вељко Ђурић Мишина, Милић Милићевић, *Ратне жртве и страдали Краљевине Србије у Великом рату 1914-1918*. Ђорђе Вуковић, *Никола Лекар – први преводилац са латинског језика*. Ivo Orešković, *Bratski zagrljaj – spomen na bratimljenje opštine Valjevo s orćinama Ploče i Metković (1973)*. Милорад Белић, *Мобилизација и страдање ваљевске омладине у јесен 1944. године*. Милорад Радојичић, *Први и једини новчани завод у Мионици – Колубарска банка*.

Прилози: Милић Милићевић, *Жртве Мионичког краја у ратовима 1912-1918. – анализа губитака борачког и неборачког*

становништва. Дејан Поповић, Депутација грађана Ваљева на двору краља Александра Обреновића 1903. године. Риста Анђелополић, Поводом 115. година од оснивања Сеизмолошког завода Србије (1906-2021).

Грађа: Никола Ранисављевић, *Аналитички инвентар Збирке Varia – 3. део.*

Из рада Архива: Владимир Дамњановић, *У сусрет 75. годишњици постојања и рада Међуопштинског историјског архива Ваљево.*

Критике и прикази: Александар Вулетих, *Посвећеници и жртве. Српски санитет у Ваљевској боници у Првом светском рату.*

Библиографије: Никола Ранисављевић, *Библиографија историографских издања о ваљевском крају у 2021. и 2022. години.*

Да се не забораве Ваљевци у ратовима – Поменик ратним жртвама, Милорад Радојчић, Ваљево 2022, стр. 793.

Аутор је поделио студију на више делова: Предговор, Општина – град Ваљево, Војска Србије и њено учешће у ратним збивањима 1912-1918, Страдали житељи града Ваљева, Страдали житељи осталих насеља градске општине Ваљево. У уводна два поглавља аутор је обрадио историју града Ваљева, становништво, административну поделу, привреду итд. и учешће српске војске у ратовима

1912-1918. са посебним освртом на страдање становника града Ваљева и околине.

У главном делу студије аутор је сабрао имена и презимена страдалих, њихово место рођења и смрти, брачно стање, имена деце, занимање и код многих називе болести од којих су боловали. Марљивим радом дошло се до имена 11.500 пострадалих. Више од две деценије аутор је радио на овом пројекту истражујући у историјским архивима у Ваљеву и Београду, један део сазнања сакупио је и са надгробних споменика који се налазе поред заборављених путева и многим гробљима. Такође, на терену и у разговору са потомцима страдалих долазио је до вредних података, у чему су му помагали и бројни сарадници. Због обимности података који нам студија пружа значај за историографију је велики.

Ваљево је 1914-1915 било град-болница, а њен главни управник пуковник Др Милан Пецић, Владимир Кривошејев, Ваљево 2022, стр. 113

Аутор је из Аутобиографије и друге расположиве грађе успео у потпуности да реконструише животни пут др Милана Пецића. У биографији је описано рано детињство, школовање, почетак војне каријере, његова улога у ратовима за ослобођење и

уједињење 1912-1918. са посебним освртом на значај који је др Милан Печић имао у сузбијању три епидемије пегавог тифуса 1915. године. Завршни део биографије нам доноси крај војничке каријере и пензионерске дане. Биографија обилује фотографијама и документима који као историјски извори употпуњују слику и дочаравају нам живот Др Милана Печића.

Разгледнице старог Ваљева, Ћировић Марина, Ваљево 2022, стр. 76

Изложбени каталог ауторке Марине Ћировић има изузетну историографску вредност, јер нам пружа податке о историјату и о Збирци разгледница која се чува у Народном музеју Ваљево. Каталог можемо поделити на три дела: Разгледнице, њихов историјат и значајни подаци о самој Збирци, други део каталога садржи биографије издавача, док је трећи и главни део посвећен самим разгледницама и њиховом опису. Испод сваке разгледнице

које су приказане у каталогу стоји стручан текст који нам пружа све потребне информације. На самом крају каталога налази се попис 235 разгледница са основним подацима.

Љиг и околина у грађанском рату 1941-1944, Немања Девић, Београд 2022, стр. 84

На основу истраживања архивске грађе, завичајне литературе, ратне мемоаристике и теренских истраживања аутор је настојао да прикаже драматичне догађаје који су се одиграли на ширем подручју Љига у периоду 1941-1944. године. Стручна монографија има велики историографски значај, јер поменуто подручје је било, већ од лета 1941. године, „жариште“ и епицентар како ослободилачке борбе тако и тродимензионалног грађанског рата. По речима аутора „вечних истина нема и ово ће истраживање захтевати допуне у будућности“, али и поред тога аутор је успео да досегне виши степен научног сазнања.

